

Fundació Autem: I si la renovació de l'Església comencés pel cor?

Paulina Calderón'

La Fundació Autem acompanya sacerdots i laics a redescobrir la seva identitat missionera i a liderar comunitats vives i en sortida.

Des del 2017, la *Fundació Autem* ha format gairebé mig miler de sacerdots i laics de 25 diòcesis espanyoles en clau de conversió pastoral i sinodalitat. El propòsit? Facilitar el canvi de cultura a l'Església, per recuperar la identitat missionera que necessita el món actual davant el canvi d'època que estem vivint. El fruit: la conversió de les parròquies en comunitats vibrants, on els feligresos deixin de ser "consumidors de sagraments" i es converteixin en autèntics deixebles missioners. On els rectors deixin de ser homes orquestra i es transformin en pastors segons el cor de Jesús.

*Una Església que es mou i es renova.
Dos casos recurrents com a exemple*

Dilluns. 9:15 h. Diòcesi de Terrassa. Un nombrós grup de sacerdots joves i no tan joves es reuneixen davant d'una pantalla. Aquesta vegada, la formació presencial la imparteix un laic i el contingut, si bé s'alinea a la perfecció amb el magisteri de l'Església, té ressò de les escoles de negocis. Es parla de renovació i s'aprofundeix en el lideratge: una assignatura que cap dels presents va rebre al seminari i que és fonamental per al seu ministeri. Descobreixen que no poden ser homes orquestra, encarregats de tot el que passa a la seva parròquia, per convertir-se en pastors que guien, acompanyen i renoven, juntament amb el seu equip de laics, processos, amb estratègia i mètode, que deriven en la transformació de l'Església.

Dissabte. 10:30 h. Sessió del programa de formació en línia. Catequistes, membres de consells parroquials, persones diverses de tota la geografia espanyola, després d'una explicació grupal sobre la "cultura missionera", se separen en grups petits per aprofundir i parlar de la seva pròpia experiència. Obren el cor. Són conscients que són part del canvi que l'Església demana a crits, especialment en les absències silencioses de les parròquies on les famílies i els nens no tornen a aparèixer després que els petits fan la primera comunió.

Sense importar si són sacerdots o laics, tots tenen una cosa en comú: són homes i dones corrents, però alhora conscients de la necessitat de la transformació de l'Església, de convertir la parròquia en "Església en

sortida”, com deia el papa Francesc, on totes les persones hi tinguin cabuda. Tot i les bones intencions, però, el canvi no és possible sense diversos aspectes fonamentals: tenir clar el propòsit i la visió de Déu per a la parròquia, començar per la conversió personal, desenvolupar un lideratge creatiu com el de Jesús Bon Pastor, impulsar un canvi de cultura i disposar de les estratègies necessàries per desenvolupar el procés d'evangelització, un procés que l'Església proposa des dels seus inicis i que va sintetitzar el papa Pau VI a *Evangelii Nuntiandi*.

Per tal de donar suport a l'Església i facilitar aquesta renovació, a la *Fundació Autem* s'han creat diferents programes de desenvolupament, entre els quals, el Programa de Lideratge Sacerdotal i el Programa de Lideratge per a Laics, en què ja han participat 215 sacerdots i 248 laics, de 25 diòcesis d'Espanya.

En aquests programes, els participants no acaben simplement amb un conjunt d'eines per poder fer la renovació de les seves comunitats, sinó que viuen l'experiència de revisitar i renovar la seva identitat, sacerdotal i laïcal, segons el cas. En el programa els participants redescobreixen com ser sacerdot o laic al món d'avui i també preparen el seu cor per poder impulsar el canvi que necessita l'Església, sempre guiats per l'Esperit Sant, autèntic motor de transformació.

Processos que donen fruits: “Sense mi no podeu fer res”, Joan 15,5

“Viure és canviar, i ser perfecte és haver canviat moltes vegades”, indicava sant John Henry Newman. Durant aquests set anys de camí, la fundació Autem ha anat canviant i creixent sempre des de l'escolta i el discerniment del que Déu vol fer a través d'aquest projecte, i també aprenent dels errors.

Si bé sabem que els fruits no són una cosa automàtica i els nostres temps no són els de Déu, a diverses parròquies, al llarg de la geografia espanyola, el procés de canvi de cultura ha estat fructífer. “La meva parròquia es va omplir de nens, de famílies joves, d’adolescents. Així dona gust venir a missa. Els diumenges es van tornar importants, perquè fem pica-pica després de la celebració i de vegades ens n’anem a dinar amb els del nostre grup de matrimonis”. Així s’expressa la Cristina, una mare de dos nens, que va viure en primera persona el procés de conversió de la parròquia.

“Nosaltres només vam venir a portar la nostra filla a catequesi i vam acabar formant part d’aquest projecte que ens ha canviat la vida com a família”. El procés, acuradament dissenyat, promou un canvi de paradigma, un canvi profund a les entranyes. La parròquia deixa de ser una “parròquia de conservació”, per convertir-se en una “parròquia missionera i de fe viva”, segons el model que el sacerdot canadenc especialista en evangelització James Mallon proposa.

Si bé quan s’aplica el mètode hi ha brots verds evidents i una consciència sobre la necessitat de canvi de l’Església des de les comunitats parroquials, els opositors no falten en aquest procés transformador. Ser part del 2,5% dels innovadors de la corba d’Everett Rogers² pot generar moltes resistències.

El “sempre s’ha fet així”, l’“estem bé com estem”, “això són idees d’americans” o aquesta sensació de “pèrdua de poder” que experimenten molts quan s’obren les portes i entren aires nous, amb persones que abans no hi eren, o idees diferents de les que solen veure’s a les parròquies, són possiblement els majors frens per concretar el procés de transformació. És el foc amic el que no permet avançar. En aquest context, l’habilitat del sacerdot és clau per gestionar amb un lideratge intel·ligent i alhora sensible —tal com ho faria Jesús— el canvi que es necessita, intentant incloure tothom i intentant no deixar ningú enrere. És cert que no tothom acceptarà la necessitat de canvi o no s’hi sumaran, però sempre cal agrair, cuidar i fer valer aquells que han lliurat el seu temps a la parròquia, amb una perspectiva que el treball i l’entrega previs han estat necessaris per arribar a un nou punt de partida.

“Jo crec que el procés que es viu en els programes d’*Autem* forma part del somni de Déu per a la seva Església”, ens diu Oriol Gil, rector de les parròquies de Sant Esteve i de Sant Jaume de Parets del Vallès. “En la meva anterior parròquia vam crear un equip d’evangelització, vam elaborar una visió de futur i vam treballar en les cinc àrees necessàries del procés de conversió pastoral: fraternitat, pregària, servei, formació i evangelització; amb les idees clares, molta creativitat i proximitat, vam aconseguir que una parròquia que anava en primera marxa es renovés, donés fruit i tingués molta vida”, afirma.

“Un altre punt fonamental —assenyala David Compte, rector de les parròquies de Manlleu i formador a Autem— és com a sacerdots aprenquem a delegar, que confiem en els nostres equips i que sapiguem relacionar-nos-hi des de l'autenticitat. Hem d'entendre que som ‘responsables del tot’ però no ‘de tot’. No podem ser homes orquestra, sinó que necessitem aprendre a confiar, tal com ho va fer Jesús amb els seus deixebles, en cada missió.”

Un enfocament professional i un esperit eclesial: “Us donaré pastors, segons el meu cor”, Jeremies 3, 15

“He quedat molt sorprès amb l'experiència del programa *Autem*”, afirma el pare Joaquín Hernández, rector de San Clemente Romano de Madrid i conegut *influencer* catòlic. “El primer que em va cridar l'atenció va ser la professionalitat, em vaig adonar que el que començàvem anava de debò. I el segon, la profunditat. He après que ser líder no és fer una sèrie de coses, sinó quelcom que connecta amb la meva identitat de sacerdot”.

Segons Teresa Valero, directora de la Fundació: “L'equip d'Autem som persones, sacerdots i laics, uns amb àmplia experiència en l'àmbit pastoral i altres en l'acompanyament i el desenvolupament del lideratge, que hem sentit una crida clara a posar els nostres talents, experiència i trajectòria professional al servei de l'Església, especialment en aquest moment de renovació al qual se'ns segueix cridant des del Concili Vaticà II”.

I afegeix Chus Morán, que colidra amb Teresa Valero: “Un dels nostres signes distintius és la profunditat, per la qual cosa no dissenyem ni treballem cap procés o contingut que no estigui connectat amb la identitat més profunda de la persona i que revisitar-ho provoqui de debò una renovació profunda en la vida dels nostres participants”.

Els programes, cadascun amb les seves particularitats, estan dissenyats en cinc mòduls que recorren un itinerari per generar una experiència personal amb cinc propòsits:

1. Conèixer i comprendre quin és el canvi al qual estem cridats en aquest moment, és a dir, tornar a la identitat missionera.
2. Voler el canvi de veritat, dir que sí des de la profunditat del cor, cosa que implica una conversió.
3. Revisitar el paradigma de lideratge des d'on es viu i créixer en un lideratge a l'estil de Jesús.
4. Tenir una visió il·lusionant del somni de Déu per a la parròquia i dur-la a terme juntament amb un equip de deixebles missioners, per a la qual cosa és imprescindible aprendre a treballar en equip.
5. Fer que el procés de canvi sigui sostenible en el temps.

En el cas del programa de lideratge sacerdotal, els sacerdots combinen la seva participació en el programa amb un acompanyament personal de *coaching*, que els ajuda a tenir un pla de desenvolupament del seu lideratge i poder créixer com a pastors segons el cor de Crist. El procés d'acompanyament parteix d'una avaluació personal del seu lideratge, en què reben *feedback* 360° dels col·laboradors, iguals i superiors. Aquest és un dels elements que més ajuda a fer que la renovació comenci en un mateix. Són molts els testimonis de participants que així ens ho comenten, com és el cas del P. Carlos Giménez, sacerdot de Nuestra Señora de la Soledad y la Transfiguración del Señor, d'Usera, Madrid: “Autem ha estat, possiblement, la millor formació pastoral que he rebut. No és indispensable per arribar al cel ni per ser apòstol, però ajuda —i molt— l'anàlisi 360 i l'acompanyament del *coach*, la qual cosa ha suposat una experiència de creixement personal molt significativa. No estem acostumats que ens avaluïn des de tots els angles —superiors, parells, col·laboradors—, ni a rebre les crítiques i actuar en conseqüència. El *coaching* aconseguix precisament això: activar processos reals de conversió”.

Deixebles missioners: “A cadascú se li atorga la manifestació de l'Esperit per al bé comú”, 1 Corintis, 7

De la mateixa manera que Jesús va triar els seus apòstols, que allora van fer deixebles en un procés capil·lar d'evangelitzador per complir “la gran missió” (cf. Mt 28,19-20), des de la *Fundació Autem* oferim el Programa de Lideratge Pastoral per a Laics en clau de sinodalitat, obert a tothom, però amb especial atenció a aquells que formen part dels equips parroquials.

Tot i que és un programa en línia, ja que la gran dispersió geogràfica dels participants fa inviable que sigui presencial, el propòsit, els continguts i l'experiència és la mateixa que al programa de lideratge sacerdotal, ajustat tot a la identitat baptismal i a la corresponsabilitat dels laics en l'evangelització.

Sobre la seva experiència amb el Programa, Maria José Del Olmo, laica de la parròquia de San Clemente Romano de Madrid, comenta: “Autem per a mi ha estat un regal perquè no només dona eines per exercir el lideratge a la parròquia, sinó que en descobrir la meua identitat de filla estimada i els dons que Déu m'ha donat és fàcil posar-los al servei dels germans. Jesús tenia un pla, juntament amb els sacerdots, de liderar-lo, sempre oberts a l'acció de l'Esperit Sant. Hem de deixar-nos modelar com els atuells de terrissa, formar-nos constantment i acollir les realitats que tinguem al nostre entorn i transformar-les en oportunitats”.

Així, cada laic ha de descobrir la seva pròpia identitat però, sobretot, la seva crida a ser un deixeble missioner. Des d'aquesta perspectiva, la parròquia

“surt” de la seva zona de confort es troba amb la realitat, s'obre i es transforma, amb propòsit però també amb estratègia. El rector té la confiança de liderar sense controlar, sabent que compta amb un equip. El que ja ha estat provat en altres contextos internacionals amb aquesta metodologia és que si la parròquia arriba a la maduresa i consolida el canvi, independentment que hi hagi un canvi de pastor —el normal i habitual—, el canvi es manté en el temps i la parròquia continua creixent.

El nou rector es trobarà idealment amb una comunitat renovada i vibrant, en creixement permanent, on els laics són conscients de la seva identitat de deixebles missioners, fins i tot amb la capacitat d'ajudar altres parròquies a créixer. Si el sacerdot s'alinea al procés, entendreà que en aquesta parròquia hi ha un estil “de Jesús” en què els laics són, juntament amb ell, corresponsables de la seva parròquia i dels processos d'evangelització.

Les inscripcions per a la 5a edició del Programa de Lideratge Pastoral per a Laics ja estan obertes, i la formació comença el 21 de novembre. Tota la informació es troba al web www.autem.org.

Destacat 1: Un projecte amb identitat i amb propòsit

Des del seu naixement, a la *Fundació Autem* hem tingut clara la nostra identitat i el propòsit a què hem estat cridats i que no és nostre sinó del Senyor:

“Som una llar a l'Església per acompanyar-te a reconnectar i a viure amb passió la teva identitat missionera”

Destacat 2: La Fundació Autem en xifres

Sacerdots formats: 215

Laics formats: 248

Diòcesis participants: 25 d'Espanya

¹ Responsable de comunicació de la *Fundació Autem*.

² Rogers, EM. Singhal, A., & Quinlan, MM. M. (2014). Diffusion of innovations. A: *An integrated approach to communication theory and research* (p. 432-448). Routledge.